

Kalaallit Aalborgimiittut

Mellem Grønland og Aalborg, Aalborg Teater

Af Ida Krøgholt og Erik Exe Christoffersen

Som på museum

Scenen i den lille teatersal er en glasmontre. Syv grønlander-borgere er udstillet i montren på række med front mod tilskuerne. De er klædt i typiske grønlanderdragter med pelsbelagte hætter, huer, kamikker eller gummistøvler, sælskindsvanter og forskellige rekvisitter som harpuner, snesko, en rød fiskekasse, et tov. Som kulturhistoriske genfærd står de og betragter tilskuerne gennem glasset. Synkront begynder de at bevæge sig og lægger først redskaberne, derefter hanskerne, så huerne, og langsomt smides "kostumet" for til slut at afsløre syv personer i det man vil kalde almindelig dansk påklædning.

På den måde er temaet etableret. Man hører aktørerne sige deres navn og alder bag glasset. Gennem deres tilhørsforhold til de to kulturer er de fælles om en eksistentiel spaltning. De befinder sig mellem grønlander og danskeren, og ingen af rollerne er helt deres egen. Her i teatret indgår de samtidig i en teatral spaltning mellem den person, de hver især er, og den rolle, de påtager sig som repræsentanter for grønlandske borgere i Ålborg eller Danmark.

I dette tilfælde åbnes der derfor også for en interessant teatral problematik. På enhver teater-scene er skuespilleren som et vilkår spaltet mellem rollen og den personlige identitet. Denne forestilling benytter elegant den teatral spaltning i det videre forløb, hvor de syv medvirkende fremstilles enkeltvis med en monologisk fortælling og et scenisk billede. Resultatet er en engagerende indramning af det autobiografisk fortællende og teatral iscenesatte menneske.

Ud af montren

Glasmontren åbnes og de syv medvirkende træder ud af den museale ramme og beretter på forscenen med en direkte henvendelse om en personlig identitet, som ellers forekommer usynlig, når der tales om grønlandere som enten etnografika eller alkoholiserede stakler. De syv personlige fortællinger drejer sig netop om at være i et mellemrum: hverken eller og både og.

Der er den unge kvinde, Inaluk, som er kommet til Ålborg med kæresten, der skal studere, mens hun forgæves forsøger at finde et job indenfor modebranchen. Hun har søgt over hundred jobs og fået afslag på afslag. Samtlige ansøgninger projiceres op på bagvæggen, og hun står i billedet og taler som den arbejdsløse med projektionen i ansigtet. Hun vil gerne hjem, og vil samtidig blive her hos kæresten og barnet.

Sociologen Maliina holder foredrag på amerikansk om den grønlandske brain-drain – hjerneflugt, som hun mener, er forårsaget af de mange grønlandske skolereformer, der har ødelagt den grønlandske folkeskole. Paradoksalt nok, for der investeres markant flere midler i uddannelse på Grønland, hvor uddannelsessystemet udgør 15 % af bruttonationalproduktet mens det til sammenligning udgør 8 % i Danmark. Maliina er selv et udtryk for hjerneflugten men har dog til hensigt at vende tilbage til Grønland.

Skolelæreren Lotte, halvt dansk og halvt grønlander, fortæller om, hvordan hun ankom til Grønland i helikopter. Hun står på scenen under en larmende propel og beretter om mødet med de grønlandske børn. Bag hende står de øvrige i rollerne som børn, der stirrer på

Kalaallit Aalborgmittut, Aalborg Teater. Foto: Jesper Hansen /ABN

hende som en fremmed. Efter nogle år gav hun op på grund af de sociale problemer og er vendt tilbage til Danmark.

Marie er også lærer og underviser tilskuerne i grønlandsk sprog. Hun hører os én for én i vores viden om folkevandringerne og andre aspekter af grønlandsk kulturhistorie. Man får ny viden og genopfrisket basale oplysninger om inuitterne, som også kaldes Thulefolket, og som er de mest overlevelsesdygtige og grundstammen i den grønlandske befolkning. Marie har undervist i 30 år i den grønlandske skole og har nu som pensionist valgt at forlade Grønland for at være tæt på børnebørnene, der er født i Danmark.

Agathe viser paradoksalt sin fascination af afrikansk dans, og demonstrer dermed hvordan hun er globaliseret. Terkel dyrkede taekwondo på Grønland, men efter han kom til Ålborg for fem år siden har han været isoleret og uden lyst til at fortsætte sin sport, da han føler sig udstillet som fremmed. Mens han demonstrerer sine færdigheder, fortæller han, at han har det bedst, når han ikke bliver set, og derfor hverken

har lyst til at deltage i danske klubber eller sidde med de andre grønlandere på bænken, så han er basalt ensom.

Anna var servitricer på et værtshus, hvor hun mødte sin mand. Senere fik hun konflikter med manden og blev skilt, og det førte langsomt men sikkert til, at hun som sin far blev alkoholiker. Hun står på scenen med en pose tomme flasker, som de andre befrier hende for.

Efter monologerne inviterer aktørerne tilskuerne til kaffemik på scenen. Man er gæster omkring et rigt kagebord, og masser af kaffe bliver sat til livs, mens der bliver talt og udvekslet erfaringer. Aktørerne er generøse værter, og da alle er forsynet, istemmer de en sang, hvorefter forestillingen går videre. I den sidste scene er aktørerne atter bag glasmontren, som fyldes med røg, mens vinden suser. Røgen er som en snestorm, den lægger sig langsomt, og aktørerne dukker frem i lyset og ser ud på tilskuerne. Er det grønlandere, som ser ud mod os, adskilt af kulturens glasrude? Er det de grønlandske ånder som svæver mellem levende og døde?

Til minde om Minik

For at begrunde vores opfattelse af forestillingen, er vi nu nødsaget til at foretage et sidespring til historien om grønlænderen Minik Wallace. Som dreng blev Minik i 1897 bragt til New York fra Grønland sammen med fem andre inuitter af den amerikanske opdagelsesrejsende Robert Peary.

Sammen med sin far blev han overført til det naturhistoriske museum *American Museum of Natural History* som studieobjekt. Faderen døde senere af tuberkulose og Minik ønskede faderens krop udleveret, så han kunne lave en rituel begravelse. Men museets kuratorer foretog en fingeret begravelse af faderen, og skelettet blev efterfølgende udstillet som ”en polareskimos skelet” uden Miniks viden. Efter nogle år opdagede Minik overgrebet, og han besluttede sig for at vende tilbage til Grønland med Pearys hjælp.

Minik havde imidlertid glemt sit sprog og blev aldrig rigtig grønlænder igen. Han vendte tilbage til USA i 1916, hvor en influenzaepidemi i 1918 tog livet af ham.

I 1993 blev faderens skelet udleveret og begravet i det nordlige Grønland.

Når vi blev mindet om denne historie er det ikke fordi, den nævnes i forestillingen. Men det er en lignende kulturel spaltning, vi genoplever, som i sin radikale konsekvens kan betyde udslættelse af liv og kultur.

Forestillingen viser de medvirkende som fanget i roller og repræsentationer, de ikke kan slippe for, hvad enten det er den danske eller grønlandske identitet. De er som Minik hjemløse genfærd i mellemrummet mellem to kulturer. Det er et grundlæggende usikkert liv og et vilkår ikke blot for disse grønlændere men for mange i vores globaliserede verden, hvor flytninger, flugt, deportation og identitetstab er hverdagskost.

De medvirkende er fanget i den kulturelle overgang, selvom de afprøver forskellige roller som sociolog, taekwondokæmper, arbejdsløs, skolelærer eller afrikansk danser, så bliver de

aldrig identiske med deres roller. Det er det tragiske moment i forestillingen.

Netop ved at vise de medvirkende som unikke personer med en historie forsøger forestillingen at skabe en ny ramme, som også tilskuerne bliver inddraget i. Gennem rammen henvender forestillingen sig til tilskuerne som skolebørn, som elever til foredrag, som gæster til kaffemik etc., og på den måde får tilskuerne aldrig lov til at hvile i en fast rolle.

Det kunstneriske fællesskab

Forestillingen er, som nedenstående tv-indslag vidner om, et vægtigt indlæg i debatten om danskernes tabubelagte forhold til den grønlandske kultur. Den minder os om undertrykkelse og kolonisering af fremmede kulturer, som systematisk udryddes og samtidig romantiseres som museale objekter. Men det er en pointe, at forestillingen undlader at fortælle historien om de grønlandske borgere sentimentalt eller romantisk. Det er et andet ærinde, den er ude i.

Nok så vigtigt skaber forestillingen et æstetisk fællesskab. Tilskuerne inddrages hver aften i dette, og de medvirkende bliver gennem iscenesættelsen synliggjort som en særlig gruppe borgere. De tilbyder deres personlige historier, og i kraft af den måde, forestillingen lader person og rolle integrere på, bliver de anerkendt og genkendelige som *levende kunstneriske udtryk*. Deres livshistoriske usikkerheder bliver almene, ligesom historien om Minik har karakter af at være en allegori på modernitetens vilkårlighed.

Forestillingen får sikkert konsekvenser for de medvirkende som efter dette projekt formodentlig vil opleve et tab af identiteten som aktører. Til gengæld har de forhåbentlig oplevet en anerkendelse. Og de er blevet oplevet af andre i deres spaltning og i deres personlige måde at leve den på.

Den anden side af praksisfællesskabet er det professionelle teaters. Borgerne er et vigtigt indspil i den på sin vis lukkede teaterkultur, og

borgerscenen er en brik i den publikumsudvidelse og deltagelse, som teatret aktuelt har behov for, fordi det er en nødvendighed at åbne teatret for nye tilskuerrelationer. Borgerscenen er på den måde medvirkende til at udvikle og undersøge identitet på flere forskellige niveauer. Endnu en gang er dette lykkedes til fulde på Aalborg Teaters Borgerscene.

<http://www.tv2nord.dk/artikel/teater-om-fordomme-mod-groenlaendere>

Instruktør: Nicolei Faber

Dramaturg: Jens Christian Lauenstein Led

Scenograf: Christian Albrechtsen

Lysdesigner: Mathias Hersland

Lyddesigner: Aske Bergenhammer Hoeg

Instruktørassistent: Anne Basse

Forestillingen havde premiere d. 21. november 2015.

Erik Exe Christoffersen

Lektor, Institut for Kultur og Kommunikation Aarhus Universitet. Uddannet på Dramaturgi, mag. art. i 1978. Seneste bøger: *Teaterhandlinger*, Klim 2007, *Odin Teatret Et dansk verdensteater* (Aarhus Universitetsforlag, 2012), *Skønhedens Hotel Hotel Pro Forma. Et laboratorium for scenekunst* (Aarhus Universitetsforlag 2015).

Ida Krøgholt

Ph. D., Lektor ved Institut for Kultur og Kommunikation Aarhus Universitet. Forsker og underviser i teaterprocesser, teater- og dramapædagogik, kreative processer og performativitet i bred forstand, i teatret, i kulturelle udvekslingsformer og i kunstpædagogisk praksis.
